

Лесно е да разберем какви са любовните порядки в другите градове. При нас обаче обичаят е по-сложен. Така например в Елида, Лакедемон и Беотия, и изобщо там, където няма учено говорене, обичаят е съвсем прост: благосклонността към обожателите се счита за нещо красиво и никой, нито млад, нито стар не би казал, че е нещо грозно. Защо се прави това ли? Според мен, за да не си усложняват живота като тръгнат да склоняват младежите, без да са умели в говоренето.

В Йония обаче и по всички други места, където се живее под влиянието на варварите, тая работа се счита за грозна, защото варварите я считат за грозна редом с упражняването на ума и тялото, а то пък се дължи на тиранията, в която те живеят. Мисля, че за управляващите не е полезно у техните подчинени да се пораждат големи помисли, още по-малко силни връзки и приятелства, което в най-голяма степен прави освен другото любовта. Тукашните тирани добре си научиха урока; имам предвид, че именно любовта на Аристоклейтон и силното приятелство на Хармодий разрушиха властта на Пизистратидите. И тъй, където се счита за грозно да си благосклонен към обожателите, то се дължи на човешките пороци и по-точно – на алчността на управляващите и страхливостта на управляваните; където пък се счита във всички случаи за красиво – то е поради душевната леност на хората.

При нас любовните порядки са много по-хубави, но, както казах, не е лесно те да бъдат разбрани. Човек трябва да има предвид какво се говори: че е по-хубаво да се обича явно, отколкото тайно; че трябва да се обичат най-много най-благородните и надарени младежи, пък дори и да са по-грозни от останалите; и че всички насърчават влюбения не като вършец нещо грозно, и ако той покори любимия си, това се счита за красиво, а ако не го покори – за грозно, и освен дето го подтиква да покори своя любим, нашият обичай предполага влюбеният да бъде хвален за чудните подвизи, които е извършил. Което е особено, защото ако някой друг, преследващ друга цел, дръзне да извърши същите неща, той ще пожъне невероятни укори. Ако например някой се стреми да спечели пари от нещо или да влезе във властта или да се докопа до друга ценност и в името на тези цели е съгласен да извърши нещата, които влюбените вършат за своите любими – да моли и да умолява, да пада на колене, да се кълне с всякакви клетви, да спи пред нечий порти и да робува по начин, по който никой роб не би понесъл, – всички ще го спират: приятелите му ще го упрекват и ще му казват, че ги е срам от него, а враговете му ще го сочат като угодник и несвободен човек.

Когато обаче влюбеният върши подобни неща, той е обгърнат от очарование и обичаят го освобождава от обвинения – все едно върши нещо прекрасно. Обаче най-страшното от всичко е това, дето мнозина говорят, че ако влюбеният престъпи клетвата си, и боговете му прощават; защото, казват те, няма такова нещо като афродитина клетва. Така че и боговете, и хората са дали пълна

свобода на влюбения да върши каквото си пожелае. Това казва тукашният обичай.

Откъдето и някой може да си направи извода, че в нашия град се счита за нещо прекрасно това да си влюбен и да другаруваш със своите обожатели. Да, но когато бащите на младежите им определят наставник и на него му е наредено да не допуска влюбените да разговарят с техните любимци, но връстниците и приятелите на момчетата започнат да злословят, понеже виждат, че понякога това се случва въпреки взетите мерки, и от своя страна по-възрастните не възпират подобни обиди и не се карат на тия младежи, че говорят нередни неща – та ако някой види всичко това, той веднага би си помислил, че при нас любовните отношения се считат за най-срамно нещо.

Според мен обаче положението е следното: тая работа е сложна и както казах и в началото, сама по себе си тя не е нито красива, нито грозна, ами ако се върши по красив начин, е красива, а ако по грозен – грозна. „По грозен начин“ ще рече да си благосклонен към недостоеен човек по недостоеен начин, а „по красив“ – да си благосклонен към порядъчен човек по красив начин. Недостоеен е простият любовчия, който обича тялото повече от душата. Освен всичко друго той е и непостоянен, защото обича нещо нетрайно и веднага щом цветът на тялото, което обича, повехне, той, както се казва, духва и отлита, посрамвайки обилните си думи и обещания. Докато онзи, който е влюбен в душа, надарена с благороден характер – той никога не изменя на любовта си, защото се е слял с нещо трайно.

Нашият обичай се стреми да изпитва внимателно тия хора и препоръчва към едните да се отнасяме благосклонно, а другите да отбягваме. Затова той призовава обожателите да гонят, а любимците да бягат, за да им се премерят способностите и да се изпита към коя група принадлежат. По тази причина е срамно да бъдеш покорен прекалено бързо, ами трябва да мине време, защото се счита, че времето най-добре изпитва нещата. Освен това е срамно да те покорят с пари или влияние, независимо дали си се поддад от слабост и страх да не претърпиш нещастие, или някой ти е направил подарък в пари или постове и не си могъл да го отхвърлиш. В тия неща няма нищо сигурно и трайно, освен може би това, че те нямат никаква работа в едно благородно приятелство.